

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
MICHAL BOBEK
prednesené 9. júna 2016¹

Vec C-212/15

**ENEFI Energiahatekonysagi Nyrt
proti
Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Brașov (DGRFP)**

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Tribunalul Mureș, Secția civilă (Krajský súd Mureș, občianskoprávny senát, Rumunsko)]

„Konkurzné konanie — Účinky stanovené podľa práva štátu, v ktorom sa začalo konanie týkajúce sa daňovej pohľadávky, ktorá nebola v tomto konaní prihlásená a ktorá je predmetom vymáhania prostredníctvom exekúcie v inom členskom štáte“

I – Úvod

1. Prejednávaná vec sa týka vymáhania daňovej pohľadávky prostredníctvom exekúcie v Rumunsku proti spoločnosti, ktorá má sídlo v Maďarsku a kde sa proti nej vedie konkurzné konanie. Táto daňová pohľadávka nebola v tomto konkurznom konaní prihlásená, a právo, ktoré z nej vyplýva, tak podľa maďarského práva zaniklo.

2. Súdny dvor je vyzvaný, aby určil, či nariadenie (ES) č. 1346/2000 o konkurznom konaní² umožňuje, aby vnútroštátna právna úprava stanovovala zánik práva z neprihlásenej pohľadávky alebo odklad vymáhania takejto pohľadávky prostredníctvom exekúcie. Súdny dvor je tiež vyzvaný, aby určil, či daňová povaha uvedenej pohľadávky má na účely tohto posúdenia nejaký význam. S týmito otázkami je spojená dodatočná otázka, a to, či by vnútroštátne právne predpisy uplatniteľné na konkurzné konanie začaté v jednom členskom štáte mali upravovať tiež dôsledky začatého konkurzného konania na exekučné konanie vedené proti tomu istému dlžníkovi v inom členskom štáte.

II – Právny rámec

A – Právo EÚ

3. Článok 3 ods. 1 nariadenia č. 1346/2000 stanovuje, že „právomoc na začatie konkurzných konaní majú sudy členského štátu, na ktorého území sa nachádza centrum hlavných záujmov dlžníka. Pri obchodných spoločnostiach a u právnických osôb sa v prípade neprítomnosti dôkazu o opaku za centrum hlavných záujmov považuje miesto, kde majú svoje registrované sídlo“.

1 — Jazyk prednesu: angličtina.

2 — Nariadenie Rady z 29. mája 2000 o konkurznom konaní (Ú. v. ES L 160, 2000, s. 1; Mim. vyd. 19/001, s. 191).

4. Článok 4 nariadenia č. 1346/2000 upravuje rozhodné právo. Článok 4 ods. 1 všeobecne stanovuje, že „ak v tomto nariadení nie je stanovené inak, konkurzné konania a ich účinky sa riadia právom členského štátu, na území ktorého sa toto konanie začne; tento štát sa ďalej označuje ako „štát, v ktorom sa konanie začne“.

5. Článok 4 ods. 2 nariadenia č. 1346/2000 stanovuje, že právo štátu, v ktorom sa konanie začne, označované v odôvodnení 23 tohto nariadenia ako *lex concursus*, „stanoví podmienky začatia takéhoto konania, jeho vedenie a uzavretie“. Toto ustanovenie obsahuje demonštratívny zoznam oblastí, ktoré sa riadia podľa *lex concursus*, a to najmä „účinky konkurzného konania na konania iniciované jednotlivými veriteľmi, s výnimkou ešte neuzavretých súdnych procesov“ podľa písmena f) a „práva veriteľov po uzavretí konkurzného konania“ podľa písmena k).

6. Článok 15 nariadenia č. 1346/2000 stanovuje, že „účinky konkurzného konania na neuzavretý súdny proces, ktorého predmetom je majetok alebo právo, ktorého bol dlžník zbavený, určuje výlučne právo členského štátu, kde takýto súdny proces prebieha“.

7. Podľa článku 20 ods. 1 nariadenia č. 1346/2000 v zásade platí, že „veriteľ, ktorý po začatí konania... akýmkoľvek spôsobom, najmä vymáhaním, získa celkové alebo čiastočné uspokojenie jeho nároku voči majetku patriacemu dlžníkovi umiestneným na území iného členského štátu, to, čo získal, vráti likvidátorovi...“.

8. Nakoniec článok 39 nariadenia č. 1346/2000 priznáva právo „každ[ému] veriteľ[ovi], ktorý má zvyčajné miesto pobytu, trvalé bydlisko alebo registrované sídlo v členskom štáte inom, ako je štát, v ktorom sa konanie začne, vrátane daňových orgánov a sociálnych poisťovní členských štátov... písomne prihlásiť svoje pohľadávky do konkurzného konania“.

B – Vnútroštátna právna úprava

9. § 20 ods. 3 maďarského zákona o konkurze, zákon XLIX z roku 1991, stanovuje, že veriteľ, ktorý zmeškal lehotu na prihlásenie svojich pohľadávok podľa § 10 ods. 2 uvedeného zákona, stráca možnosť zúčastniť sa dohody uzavretej medzi dlžníkom a veriteľmi na konci konkurzného konania. V praxi to znamená, že veriteľ, ktorý pohľadávku neprihlásil, v zásade nemôže viac uplatňovať svoju pohľadávku voči dlžníkovi.

III – Skutkový stav, vnútroštátne konanie a prejudiciálne otázky

10. ENEFI Energiahatekonysagi Nyrt (ďalej len „navrhovateľka“) je spoločnosť so sídlom v Maďarsku a s prevádzkou v Rumunsku.

11. Dňa 13. decembra 2012 začalo v Maďarsku proti navrhovateľke v pôvodnom konaní konkurzné konanie.

12. Dňa 7. januára 2013 bolo Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Brașov (Krajské generálne riaditeľstvo verejných financií Brașov) (ďalej len „odporca“) oboznámené o začatí konkurzného konania v Maďarsku a možnosti prihlásiť v predmetnom konaní svoje pohľadávky voči navrhovateľke.

13. V januári 2013 sa odporca pokúsil prihlásiť dve pohľadávky do konkurzného konania (ďalej len „pôvodné pohľadávky“). Nedodrжал však stanovenú lehotu a nezaplatil príslušné registračné poplatky. Tieto pohľadávky preto nemohli byť prihlásené do konkurzného konania a nemohlo sa o nich v uvedenom konaní rozhodnúť, tak ako to uviedol likvidátor 2. mája 2013.

14. V období medzi 5. a 25. júnom 2013, kým ešte prebiehalo konkurzné konanie, vykonal odporca v priestoroch prevádzky navrhovateľky v Rumunsku daňovú kontrolu. Dňa 25. júna 2013 vydal odporca proti navrhovateľke rozhodnutie, na základe ktorého jej vyrubil dodatočnú daňovú povinnosť týkajúcu sa DPH (ďalej len „rozhodnutie o vyrubení dane po uzavretí konkurzného konania“). Odporca neprihlásil do konkurzného konania žiadnu pohľadávku v súvislosti s rozhodnutím o vyrubení dane po uzavretí konkurzného konania. Naopak, začal v Rumunsku v súvislosti s rozhodnutím o vyrubení dane po uzavretí konkurzného konania exekučné konanie.

15. Rozhodnutie o vyrubení dane po uzavretí konkurzného konania nebolo pôvodne zo strany navrhovateľky namietané. Následne 7. augusta 2013 vydali rumunské orgány exekučný príkaz proti navrhovateľke.

16. Konkurzné konanie v Maďarsku bolo ukončené 7. septembra 2013.

17. Dňa 3. septembra 2013 začala navrhovateľka konanie, v ktorom namietala exekučný príkaz vydaný v Rumunsku. Navrhovateľka zastáva názor, že nie je povinná zaplatiť sumu uvedenú v exekučnom príkaze a samotný príkaz považuje za protiprávny. Poznomenáva, že v čase uskutočnenia daňovej kontroly, ktorá viedla k vydaniu rozhodnutia o vyrubení dane po uzavretí konkurzného konania, bola už navrhovateľka v konkurznom konaní v Maďarsku. Aby bolo možné vymáhať platobný záväzok zo strany navrhovateľky na základe rozhodnutia o vyrubení dane po uzavretí konkurzného konania, mal teda odporca prihlásiť svoju pohľadávku do konkurzného konania. Navrhovateľka uvádza, že maďarské právo je podľa nariadenia č. 1346/2000 právom, ktorým sa riadi konkurzné konanie a že práva spojené s pohľadávkami, ktoré neboli prihlásené do konkurzného konania podľa maďarského práva, zanikli. Z tohto dôvodu zastáva navrhovateľka názor, že právo odporcu na platbu vyplývajúcu z rozhodnutia o vyrubení dane po uzavretí konkurzného konania už zaniklo.

18. Na základe týchto skutočností Tribunalul Mureș, Secția civilă (Krajský súd Mureș, občianskoprávny senát) rozhodol konanie prerušiť a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa článok 4 ods. 1 a článok 4 ods. 2 písm. f) a k) nariadenia Rady (ES) č. 1346/2000 z 29. mája 2000 o konkurznom konaní vykladať tak, že účinky konkurzného konania podľa práva štátu, v ktorom sa konanie začne, môžu vo vzťahu k veriteľovi, ktorý sa konkurzného konania nezúčastnil, zahŕňať zánik nároku vymáhať pohľadávku v inom členskom štáte, alebo odklad exekúcie predmetnej pohľadávky v tomto inom členskom štáte?

2. Má význam skutočnosť, že pohľadávka vymáhaná prostredníctvom exekúcie v inom členskom štáte, ako je štát, v ktorom sa konkurzné konania začne, je daňovou pohľadávkou?“

19. Písomné pripomienky predložili maďarská a holandská vláda, ako aj Komisia. Maďarská vláda a Komisia ústne vyjadrili pripomienky na pojednávaní, ktoré sa konalo 14. apríla 2016.

IV – Posúdenie

20. Druhá otázka položená vnútroštátnym súdom je v podstate zameraná na určenie rozsahu uplatniteľnosti nariadenia č. 1346/2000. Prvá otázka sa týka jeho účinkov, v prípade, že sa potvrdí, že sa nariadenie č. 1346/2000 skutočne uplatňuje na daňové pohľadávky.

21. Otázka uplatniteľnosti nariadenia č. 1346/2000 logicky predchádza posúdeniu jeho účinkov. V rámci mojej analýzy preto zodpoviem najskôr na druhú otázku, teda či daňová povaha rozhodnutia o vyrubení dane po uzavretí konkurzného konania má nejaký význam pre posúdenie uplatniteľnosti nariadenia č. 1346/2000 (A). Následne preskúmam, či nariadenie č. 1346/2000 umožňuje, aby vnútroštátne právo stanovovalo zánik práva z pohľadávok neprihlásených do konkurzného konania alebo odklad vymáhania takýchto pohľadávok v rámci exekučného konania v inom členskom štáte (B).

A – O otázke č. 2

22. V rámci druhej otázky sa vnútroštátny súd pýta, či osobitná povaha pohľadávky vyplývajúca z rozhodnutia o vyrubení dane po uzavretí konkurzného konania má význam pre posúdenie uplatniteľnosti nariadenia č. 1346/2000.

23. Vnútroštátny súd používa v súvislosti s daňovými povinnosťami navrhovateľky podľa rumunského práva pojem „fiškálna pohľadávka“. Zdalo by sa teda, že pod pojmom „fiškálna“ sa v podstate rozumie „daňová“. Vnútroštátny súd pravdepodobne predpokladá, že sa má s daňovou pohľadávkou zaobchádzať rozdielne, pretože odporca je daňovým orgánom.

24. Podobne ako maďarská vláda a holandská vláda a ako Komisia, ani ja tento názor nezastávam.

25. Znenie nariadenia č. 1346/2000 uvádza úplne jasne, že sa uplatňuje bez rozdielu na súkromných, ako aj na verejných veriteľov. Článok 39 priznáva právo „každ[ému] veriteľ[ovi], ktorý má zvyčajné miesto pobytu, trvalé bydlisko alebo registrované sídlo v členskom štáte inom, ako je štát, v ktorom sa konanie začne, vrátane daňových orgánov a sociálnych poisťovní členských štátov... písomne prihlásiť svoje pohľadávky do konkurzného konania“³. To isté sa opakuje v odôvodnení 21 nariadenia.⁴

26. Zo skutkového hľadiska je z návrhu na začatie prejudiciálneho konania navyše zjavné, že sa odporca pokúsil konať (pokiaľ ide o pôvodné pohľadávky) a mohol konať (pokiaľ ide o rozhodnutie o vyrubení dane po uzavretí konkurzného konania) ako veriteľ v súlade s obvyklým významom tohto pojmu v rámci konkurzného konania, teda ako veriteľ s vlastnou pohľadávkou, ktorá má byť prihlásená voči dlžníkovi, ktorý nie je schopný svoje peňažné záväzky plniť.⁵

27. Navrhujem preto, aby Súdny dvor na druhú prejudiciálnu otázku odpovedal v tom zmysle, že daňová povaha vymáhania prostredníctvom exekúcie prebiehajúceho v inom členskom štáte, než v ktorom bolo konkurzné konanie začaté, nemá žiadny vplyv na uplatniteľnosť nariadenia č. 1346/2000 na takéto vymáhanie.

28. Pre lepšie pochopenie je potrebné zdôrazniť, že neutrálny prístup vyplývajúci z nariadenia č. 1346/2000, pokiaľ ide o jeho uplatniteľnosť na pohľadávky súkromných a verejných veriteľov, nemá vplyv na prípadné práva prednostného uspokojenia niektorých kategórií veriteľov v konkurznom konaní podľa príslušného vnútroštátneho práva. Uplatniteľnosť nariadenia č. 1346/2000 na jednej strane a subjektívne práva vyplývajúce z rozdielnych vnútroštátnych právnych poriadkov na strane druhej, sú dve odlišné otázky. Prejednávaná vec sa týka uplatniteľnosti nariadenia.

3 — Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

4 — „Každý veriteľ, ktorý má zvyčajné miesto pobytu, trvalé bydlisko alebo registrované sídlo v spoločenstve, má právo prihlásiť svoje nároky do každého konkurzného konania prebiehajúceho v spoločenstve, ktorého predmetom je majetok dlžníka. To isté platí aj pre *daňové úrady a sociálne poisťovne*“. Kurzívou zvýraznil generálny advokát. Pozri analogicky návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Szpunar vo veci Mulhaupt (C-195/15, EU:C:2016:369), v rámci ktorých sa v bodoch 60 až 73 potvrdzuje uplatniteľnosť článku 5 nariadenia č. 1346/2000 na vecné práva verejnoprávnej povahy (daňové práva) a vo všeobecnosti sa uvádza, že toto nariadenie neobsahuje nič, čo by v tomto konkrétnom kontexte umožňovalo rozlišovať medzi pohľadávkami verejnoprávnej povahy a pohľadávkami súkromnoprávnej povahy.

5 — Rozsudok zo 17. novembra 2011, Zaza Retail (C-112/10, EU:C:2011:743, body 31 až 34). V uvedenom rozsudku totiž Súdny dvor označil osobitné situácie, ktoré predstavujú výnimky, a kedy verejný orgán nespadá pod pojem „veriteľ“ v zmysle nariadenia č. 1346/2000 (*a contrario* platí, že za obvyklých okolností pod tento pojem spadá). V rozsudku Zaza Retail (C-112/10, EU:C:2011:743) dospel Súdny dvor k záveru, že prokuratúra v Belgicku nie je možné kvalifikovať ako veriteľa oprávneného podať návrh na územné konkurzné konanie podľa článku 3 ods. 4 písm. b) nariadenia č. 1346/2000, pretože tento orgán v danej veci nekonal ani v postavení veriteľa, ani v postavení zástupcu veriteľov.

B – O otázke č. 1

29. V rámci prvej prejudiciálnej otázky sa vnútroštátny súd pýta, či nariadenie č. 1346/2000 umožňuje, aby vnútroštátne právne predpisy stanovili, že práva z pohľadávok, ktoré neboli riadne prihlásené do konkurzného konania, zanikajú, alebo sa vymáhanie pohľadávok v inom členskom štáte odkladá. Najskôr posúdim otázku zániku práva a odklad vymáhania i). Následne budem skúmať, či by sa účinky konkurzného konania na exekučné konanie v Rumunsku mali spravovať maďarským právom, ako *lex concursus* ii).

i) Zánik práv z neprihlásených pohľadávok a odklad ich vymáhania

30. Vnútroštátny súd zastáva názor, že v prejednávanej veci nemôže maďarské právo, ako *lex concursus* stanoviť zánik práv z pohľadávky uplatňovanej v inom členskom štáte. Poznomenáva, že by to bolo nezlučiteľné s možnosťou začať vedľajšie konkurzné konanie.⁶ Tiež by to dlžníkovi umožňovalo vyhnúť sa jeho vnútroštátnym daňovým povinnostiam.

31. Je potrebné zdôrazniť, že nariadenie č. 1346/2000 sa z hľadiska svojej pôsobnosti obmedzuje hlavne na kolízne normy.⁷ Obsahuje len málo jednotných pravidiel. Tie jednotné pravidlá, ktoré sú v ňom uvedené, sa netýkajú dôsledkov spojených s neprihlásením pohľadávky do konkurzného konania.

32. V tomto legislatívnom rámci je na členských štátoch, aby stanovili uplatniteľné pravidlá upravujúce dôsledky spojené s neprihlásením pohľadávky do konkurzného konania a pre ktoré platí požiadavka ekvivalencie a efektivity.⁸ Týmto dvomi požiadavky sa budem teraz zaoberať.

33. Požiadavka *ekvivalencie* znamená, že ustanovenia vnútroštátneho práva týkajúce sa účasti cezhraničných veriteľov v konkurznom konaní začatom v Maďarsku nie sú menej priaznivé než podmienky účasti, ktoré platia pre tuzemských veriteľov.

34. Podľa § 20 ods. 3 zákona XLIX z roku 1991 dochádza k zániku práv z neprihlásenej pohľadávky v prípade, že pohľadávka nie je prihlásená v stanovenej lehote. V tomto zmysle nie je podstatné, či bola pohľadávka predložená tuzemským alebo cezhraničným veriteľom.

35. Návrh na začatie prejudiciálneho konania navyše neobsahuje žiadne údaje o tom, že by sa s veriteľmi majúcimi sídlo v inom členskom štáte než v Maďarsku zaobchádzalo menej priaznivo než s tuzemskými veriteľmi v súvislosti s prihlásením pohľadávok do konkurzného konania začatého v Maďarsku alebo v súvislosti s účasťou v tomto konaní.

36. Je pravda, že v praktickej rovine musia cezhraniční veritelia prekonať prekážky vyplývajúce zo zemepisnej vzdialenosti a z jazykových a právnych rozdielov medzi členským štátom, v ktorom sa konkurzné konanie začalo, a členským štátom, v ktorom majú títo veritelia sídlo. Táto skutočnosť je však pre cezhraničné konkurzné konania typická, podobne ako v prípade možných ťažkostí účastníkov cezhraničných sporov.

6 — Podľa odôvodnenia 12, článku 3 ods. 2 a článku 27 nariadenia č. 1346/2000 môže byť vedľajšie konkurzné konanie začaté v členskom štáte, v ktorom má dlžník nejaký podnik. Vedľajšie konanie prebieha súčasne s hlavným konkurzným konaním začatým v členskom štáte, ktorý je centrom hlavných záujmov dlžníka. Vedľajšie konanie teda predstavuje výnimku z univerzálnosti účinkov hlavného konkurzného konania. Vedľajšie konanie ako také musí byť likvidačným konaním a jeho účinky sa obmedzujú na majetok, ktorý sa nachádza v členskom štáte, kde bolo začaté. Pozri tiež rozsudok z 11. júna 2015, Comité d'entreprise de Nortel Networks a i. (C-649/13, EU:C:2015:384, body 36 a 48 a tam citovanú judikatúru).

7 — Rozsudok z 11. júna 2015, Comité d'entreprise de Nortel Networks a i. (C-649/13, EU:C:2015:384, bod 49); návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Kokott vo veci van Buggenhout a van de Mierop (C-251/12, EU:C:2013:295, bod 15).

8 — V zmysle nariadenia č. 1346/2000 pozri rozsudok z 15. októbra 2015, Nike European Operations Netherlands (C-310/14, EU:C:2015:690, bod 28 a tam citovanú judikatúru).

37. Nariadenie č. 1346/2000 sa s takýmito obavami vyrovnáva v podstate tak, že požaduje, aby boli cezhraniční veritelia informovaní o začatí konkurzného konania v inom členskom štáte (tak ako je to podľa článku 40), čím posilňuje celkovú efektívnosť konkurzného konania.

38. Nakoniec, zo skutkového stavu prejednávanej veci vyplýva, že odporca bol o konkurznom konaní a o platnej lehote na prihlásenie pohľadávok riadne informovaný. Táto skutočnosť je podložená pokusom odporcu prihlásiť pôvodné pohľadávky.

39. V súlade s požiadavkou *efektivity* nemôžu členské štáty v praxi znemožniť alebo nadmerne sťažiť výkon práv priznaných právom Únie.

40. Ak sa má požiadavka efektivity, ktorá sa musí použiť pri dodržaní zásady procesnej autonómie členských štátov, posudzovať nezávisle od požiadavky ekvivalencie, potom je potrebné rozdeliť ju na dve kategórie: po prvé skutočná nemožnosť a po druhé taká miera neefektívnosti pri vymáhaní práva Únie, ktorá predstavuje porušenie práva na účinný prostriedok nápravy podľa článku 47 Charty základných práv Európskej únie. Pre neskôr uvedenú kategóriu je prah relatívne vysoký.

41. Súdny dvor už rozhodol, že existencia lehoty na prihlásenie pohľadávky do konkurzného konania nie je sama osebe nezlučiteľná so zásadou efektivity. Stanovenie primeraných lehôt je v súlade so zásadou efektivity a predstavuje tiež praktické uplatnenie zásady právnej istoty.⁹

42. Ako už bolo uvedené, odporca bol o začatí konkurzného konania v Maďarsku informovaný. Bol tiež informovaný o lehotách, v ktorých mal prihlásiť prípadné pohľadávky, akou bola aj pohľadávka vyplývajúca z rozhodnutia o vyrubení dane po uzavretí konkurzného konania.

43. Návrh na začatie prejudiciálneho konania neobsahuje ani v tomto prípade žiadnu informáciu o tom, že by mal odporca osobitné ťažkosti, ktoré by v praxi znemožňovali alebo nadmerne sťažovali (vo vyššie uvedenom zmysle) jeho možnosť prihlásiť svoje pohľadávky vyplývajúce z rozhodnutia o vyrubení dane po uzavretí konkurzného konania a jeho účasť v konkurznom konaní začatom v Maďarsku.

44. Vzhľadom na vyššie uvedené môj prvý predbežný záver znie, že nariadenie č. 1346/2000 nebráni takému ustanoveniu vnútroštátneho práva, akým je § 20 ods. 3 zákona XLIX z roku 1991, ktoré stanovuje zánik práv z pohľadávok, ktoré neboli riadne prihlásené do konkurzného konania.

45. Znenie prvej prejudiciálnej otázky nespomína len *zánik* práv z neprihlásených pohľadávok, ale tiež *odklad* exekúcie na účely uspokojenia takýchto pohľadávok v inom členskom štáte. Maďarské právne predpisy, ktoré sú uvedené v návrhu na začatie prejudiciálneho konania, však upravujú len zánik práv z neprihlásených pohľadávok. Vnútroštátny súd neposkytol žiadnu informáciu týkajúcu sa konkrétnych ustanovení maďarského práva, ktoré by viedli k odkladu exekúcie na účely uspokojenia pohľadávok, ktoré neboli prihlásené do konkurzného konania.

46. Vzhľadom na duch spolupráce, v ktorom sa konanie o prejudiciálnej otázke vedie, a s cieľom poskytnúť vnútroštátnemu súdu úplnú a užitočnú odpoveď uvádzam nasledujúce pripomienky. Ako som už uviedol, nariadenie č. 1346/2000 podľa môjho názoru umožňuje také pravidlo *lex concursus*, ktoré má dosť významný právny účinok: zánik neprihlásených pohľadávok. Ak je takýto významný účinok povolený, potom by *a fortiori* malo to isté nariadenie povoliť tiež pravidlo *lex concursus*, ktoré len odkladá súvisiace exekučné konanie a ktoré má potenciálne menší účinok na práva účastníkov než priamy zánik práv.

9 — Pozri analogicky rozsudok z 18. septembra 2003, Pflücke (C-125/01, EU:C:2003:477, body 35 a 36 a tam citovanú judikatúru).

47. Môj druhý predbežný záver preto znie, že nariadenie č. 1346/2000 nebráni ustanoveniu *lex concursus*, ktoré stanovuje odklad vymáhania prostredníctvom exekúcie na účely uspokojenia pohľadávok, ktoré neboli prihlásené do konkurzného konania, ak členský štát, v ktorom sa má vymáhanie prostredníctvom exekúcie uskutočniť, nie je totožný s členským štátom, v ktorom bolo konkurzné konanie začaté.

ii) Právo upravujúce účinky konkurzného konania na exekúciu v inom členskom štáte

48. Vnútroštátny súd má pochybnosti o tom, či výklad článku 4 ods. 1 a článku 4 ods. 2 písm. f) a k) nariadenia č. 1346/2000 znamená, že by sa maďarským právom, ako *lex concursus* mali riadiť účinky konkurzného konania začatého v Maďarsku na exekúciu prebiehajúcu pred vnútroštátnym súdom alebo či sa takéto účinky majú riadiť rumunským právom.

49. Na účely objasnenia tejto otázky budem skúmať tie prvky, ktoré v prejednávanej veci určujú rozhodné právo.

50. Po prvé je nesporné, že konkurzné konanie v Maďarsku je hlavným konkurzným konaním v zmysle článku 3 ods. 1 nariadenia č. 1346/2000. Článok 16 ods. 1 stanovuje a odôvodnenie 22 uvedeného nariadenia potvrdzuje, že účinky takéhoto konania musia byť v zásade uznávané vo všetkých ostatných členských štátoch.¹⁰

51. Po druhé z návrhu na začatie prejudiciálneho konania je možné domnievať sa, že v Rumunsku nebolo začaté žiadne vedľajšie konanie.

52. Podľa článku 4 ods. 1 nariadenia č. 1346/2000 je teda *lex concursus* maďarské právo. Z uvedeného ustanovenia a z odôvodnenia 22 uvedeného nariadenia teda vyplýva, že sa podmienky pre začatie, vedenie a uzavretie konkurzných konaní, vrátane práv veriteľov po uzavretí konkurzného konania podľa jeho článku 4 ods. 2 písm. k), riadia maďarským právom. Vyjadruje to zásadu univerzálnosti účinkov hlavného konkurzného konania.¹¹

53. Z tejto zásady však existujú určité výnimky. V súvislosti s týmito výnimkami poukazuje vnútroštátny súd na článok 4 ods. 2 písm. f) nariadenia č. 1346/2000, ktorý uvádza, že právo štátu, v ktorom sa konanie začne, stanoví „účinky konkurzného konania na konania iniciované jednotlivými veriteľmi, s výnimkou ešte neuzavretých súdnych procesov“.

54. Článok 4 ods. 2 písm. f) je potrebné vykladať v spojení s článkom 15 nariadenia č. 1346/2000, ktorý stanovuje, že „účinky konkurzného konania na neuzavretý súdny proces, ktorého predmetom je majetok alebo právo, ktorého bol dlžník zbavený, určuje výlučne právo členského štátu, kde takýto súdny proces prebieha“.

55. Ako teda naznačuje vnútroštátny súd, v prípade, že je exekúcia, ktorá prebieha v Rumunsku, „prebiehajúcim súdnym procesom“ v zmysle týchto ustanovení, potom by v prejednávanej veci bolo rozhodným právom právo rumunské, a nie právo maďarské. Účinky maďarského konkurzného práva na exekúciu by sa teda riadili rumunským právom.

56. Článok 15 nariadenia č. 1346/2000 je možné uplatniť, len ak sú splnené dve kumulatívne stanovené podmienky: po prvé musí ísť o „súdny proces“. Po druhé musí ísť o „neuzavretý“ súdny proces v čase začatia konkurzného konania.

10 — Až na obmedzené výnimky podľa článku 25 ods. 3 a článku 26 nariadenia č. 1346/2000.

11 — Pozri v tomto zmysle rozsudky z 21. januára 2010, MG Probud Gdynia (C-444/07, EU:C:2010:24, body 22 až 25), a z 22. novembra 2012, Bank Handlowy a Adamiak (C-116/11, EU:C:2012:739, bod 40 a tam citovanú judikatúru).

57. Skutkové okolnosti prejednávanej veci naznačujú, že exekúcia v Rumunsku *nebola* zjavne prebiehajúcim procesom, keď bolo v Maďarsku začaté konkurzné konanie: exekučné konanie v Rumunsku začalo 7. augusta 2013 na základe rozhodnutia o vyrubení dane po uzavretí konkurzného konania vydaného 25. júna 2013. Predmetné rozhodnutie o vyrubení dane bolo vydané na základe daňovej kontroly uskutočnenej v období od 5. do 25. júna 2013. Konkurzné konanie v Maďarsku bolo začaté v decembri 2012, teda niekoľko mesiacov predtým, než došlo k vyššie spomínaným udalostiam.

58. Samotná táto skutočnosť odôvodňuje záver, že vymáhanie prostredníctvom exekúcie v prejednávanej veci nespadá pod výnimku zakotvenú v článku 15 a článku 4 ods. 2 písm. f) nariadenia č. 1346/2000.

59. Vzhľadom na skutočnosť, že táto otázka je pomerne významná, pre úplnosť uvediem zopár záverečných poznámok týkajúcich sa prvej podmienky, a síce pojmu „súdny proces“ použitému v článku 4 ods. 2 písm. f) a článku 15 nariadenia č. 1346/2000. Osobitne, má sa pojem „súdny proces“ chápať v tom zmysle, že zahŕňa len „konanie vo veci samej“ alebo tiež „exekučné konanie“?¹²

60. Význam tejto otázky týkajúcej sa výkladu je zjavný: v prípade záveru, že by pojem „súdny proces“ zahŕňal len konanie vo veci samej, potom by sa výnimka obsiahnutá v článku 15 [a článku 4 ods. 2 písm. f) nariadenia č. 1346/2000] nemohla nikdy uplatňovať na exekučné konanie.

61. Pokiaľ ide o znenie článku 15 nariadenia č. 1346/2000, nejde o najlepší príklad jasného ustanovenia. Znenie článku 15 je totiž široké a *prima facie* zahŕňa všetky konania pred súdom. Pojem „súdny proces“ by sa mohol považovať za všeobecný¹³ pojem odkazujúci na všetky druhy konaní pred súdom, a zahŕňajúci teda konanie vo veci samej, ako aj exekučné konanie.

62. Zastávam však názor, že existujú isté dôvody, pre ktoré by sa posudzovanie pôsobnosti článku 15 nariadenia č. 1346/2000 nemalo zastaviť na jeho nejednoznačnom znení. Podľa môjho názoru by sa mal pojem „súdny proces“ podľa článku 15 vykladať tak, že zahŕňa len konanie vo veci samej, nie však exekučné konanie.

63. V prvom rade ide o argumentáciu založenú na systematickom výklade. Článok 15 nie je úplne samostatným ustanovením. Z hľadiska systematiky nadväzuje na článok 4 ods. 2 písm. f). Pojem „súdny proces“ je preto potrebné vykladať s ohľadom na väzbu, ktorá existuje medzi týmito dvoma ustanoveniami.

64. Článok 4 ods. 2 písm. f) rozlišuje medzi „konania[mi] iniciovan[ými] jednotlivými veriteľmi“ na jednej strane a „neuzavretý[mi] súdny[mi] proces[mi]“ na strane druhej.¹⁴ Toto rozlíšenie by malo mať význam pri výklade článku 15: ak pojem „súdny proces“ podľa článku 4 ods. 2 písm. f) nezahŕňa „individuálne opatrenia na nútený výkon“, malo by to platiť tiež pre výklad toho istého pojmu „súdny proces“, ktorý je obsiahnutý v článku 15.

65. V druhom rade z článku 4 ods. 2 nariadenia č. 1346/2000 vyplýva všeobecné pravidlo, podľa ktorého sa má konkurzné konanie riadiť len rozhodným právom (teda *lex concursus*). Podľa prvej časti článku 4 ods. 2 písm. f) to zahŕňa „konania iniciované jednotlivými veriteľmi“.

12 — Pod pojmom „vo veci samej“ rozumiem určovacie konanie, ktorého predmetom je určenie práv a povinností dotknutých strán. Tieto druhy konaní označujem ako konania „vo veci samej“, a používa sa teda rovnaká terminológia akú použil Súdny dvor v rozsudku z 24. októbra 2013, LBI (C-85/12, EU:C:2013:697, bod 54). Konanie vo veci samej sa líši od exekučného konania tým, že neskôr uvedené konanie prebieha následne a spočíva len vo výkone už stanoveného titulu.

13 — Potvrdzujú to tiež ďalšie jazykové verzie daného ustanovenia, ktoré sú tiež všeobecne formulované: napríklad „instance en cours“ vo francúzskom jazyku, „anhängiger Rechtsstreit“ v nemeckom jazyku alebo „probíhající soudní řízení“ v českém jazyku.

14 — Francúzska, nemecká a česká jazyková verzia tohto ustanovenia znejú: „les effets de la procédure d'insolvabilité sur les poursuites individuelles, à l'exception des instances en cours“; „wie sich die Eröffnung eines Insolvenzverfahrens auf Rechtsverfolgungsmaßnahmen einzelner Gläubiger auswirkt; ausgenommen sind die Wirkungen auf anhängige Rechtsstreitigkeiten“; „účinky úpadkového řízení na řízení zahájená jednotlivými věřiteli, s výjimkou probíhajících soudních řízení“.

66. Zo znenia článku 4 ods. 2 písm. f) nariadenia č. 1346/2000 („s výnimkou ešte neuzavretých súdnych procesov“) je zrejmé, že článok 15 je výnimkou z pravidla stanoveného v prvej časti článku 4 ods. 2 písm. f). Vzhľadom na to, že článok 15 je výnimkou, má sa teda vykladať úzko a reštriktívne.¹⁵

67. V treťom rade má nariadenie č. 1346/2000 za cieľ zhromaždiť celý majetok dlžníka v rámci jedinej konkurznej podstaty, čím sa zabezpečí kolektívne konkurzné konanie a rovnosť zaobchádzania so všetkými veriteľmi, na ktorom je založené každé konkurzné konanie. Okrem výnimiek výslovne stanovených v nariadení č. 1346/2000 je tento cieľ nezlučiteľný s individuálnymi pokusmi veriteľov domáhať sa uspokojenia svojich pohľadávok prostredníctvom iných procesných prostriedkov, než je konkurzné konanie.

68. Cieľ spočívajúci v zachovaní jednoty konkurznej podstaty až do konca konkurzného konania je vyjadrený aj v článku 20 ods. 1 nariadenia č. 1346/2000. Uvedené ustanovenie požaduje, aby veriteľ, ktorému sa podarí získať uspokojenie svojho nároku voči majetku dlžníka umiestnenému na území iného členského štátu, než je štát, v ktorom bolo konanie začaté, vrátil likvidátorovi všetko, čo získal.

69. *Exekúcia* spočíva v realizácii práv jedného alebo viacerých veriteľov, a teda môže narušiť univerzálnosť konkurzného konania a jeho kolektívnu povahu. *Žaloba vo veci samej* takéto riziko nepredstavuje. Určujú sa v nej len práva a povinnosti súvisiace s dlžníkovým majetkom a nezahŕňa ich realizáciu.¹⁶

70. Vo štvrtom rade je návrh, aby bol pojem „súdny proces“ podľa článku 15 chápaný tak, že zahŕňa len konanie vo veci samej, nie však exekučné konanie, podporený úmyslom normotvorcu preukázaným v bode 142 správy Virgós/Schmit o dohovore o konkurzných konaniach (ďalej len „dohovor“)¹⁷. V tomto dokumente (ktorý sa považuje za neoficiálneho sprievodcu pri výklade nariadenia č. 1346/2000) sa uvádza, že článok 4 ods. 2 písm. f) dohovoru (ktorý zodpovedá tomu istému ustanoveniu nariadenia č. 1346/2000) rozlišuje medzi účinkami konkurzných konaní na individuálne opatrenia na *nútený výkon* a účinkami na neuzavreté súdne procesy. To naznačuje, že účinky konkurzného konania na individuálne opatrenia na *nútený výkon* sa riadia *lex concursus*, takže hlavné konkurzné konanie bráni tomu, aby veritelia začali na úkor dlžníkovho majetku individuálnu exekúciu. Naopak účinky konkurzného konania na iné konania súvisiace s dlžníkovým majetkom sa riadia právom štátu, kde tieto konania prebiehajú.

71. V piatom rade je zjavné, že ten istý legislatívny zámer je potvrdený článkom 18 nariadenia (EÚ) 2015/848¹⁸, ktoré je prepracovaným znením nariadenia č. 1346/2000. Toto ustanovenie v podstate reprodukuje článok 15 nariadenia č. 1346/2000. V rámci nového znenia článku 15 (teraz článok 18) sa jeho pôsobnosť rozšírila tiež na rozhodcovské konania.¹⁹

72. Podobne ako uviedla maďarská vláda na pojednávaní, zastávam názor, že túto zmenu je možné chápať tak, že sa zopakoval úmysel normotvorcu obmedziť pojem „neuzavretý súdny proces“ len na konania vo veci samej.

15 — Pozri analogicky rozsudok z 24. októbra 2013, LBI (C-85/12, EÚ:C:2013:697, bod 52).

16 — Pozri napríklad VIRGÓS, M., GARCIMARTÍN, F.: *The European Insolvency Regulation: Law and Practice*. The Hague: Kluwer Law International, 2004, s. 140, body 253 a 254. Obdobne pozri PANNEN, K. (Ed.): *European Insolvency Regulation*. Berlin: De Gruyter Recht, 2007, s. 299.

17 — Správa Virgós/Schmit o dohovore o konkurzných konaniach, dostupná in: MOSS, G., FLETCHER, I. F., ISAACS, S.: *The EC Regulation on Insolvency proceedings. A Commentary and Annotated Guide*. Second Edition. Oxford University Press, 2009, s. 381 a nasl.

18 — Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/848 z 20. mája 2015 o insolvenčnom konaní (Ú. v. EÚ L 141, 2015, s. 19).

19 — Článok 18 nariadenia 2015/848 stanovuje: „Účinky insolvenčného konania na prebiehajúce súdne konania alebo *prebiehajúce rozhodcovské konania*, ktoré sa týkajú majetku alebo práv, ktoré tvoria súčasť konkurznej podstaty dlžníka, sa riadia výlučne právom členského štátu, v ktorom toto súdne konanie prebieha, alebo v ktorom *má rozhodcovský súd svoje sídlo*.“ Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

73. Nakoniec na podporu tohto výkladu článku 15 je možné vykonať širšiu analógiu s inými právnymi predpismi Únie v oblasti konkurzného konania. Vo veci LBI Súdny dvor vykladal pojem „neukončených súdnych konaní“ obsiahnutý v článku 10 ods. 2 písm. e) smernice 2001/24/ES²⁰ tak, že zahŕňa len konanie vo veci samej, nie však exekučné konania. Súdny dvor rozhodol, že ak by malo exekučné konanie spadať pod pojem „neukončené súdne konanie“, mohlo by to ohroziť užitočný účinok zásady univerzálnosti stanovenej smernicou 2001/24, pretože by nútený výkon znížil dostupnosť majetku dotknutých úverových inštitúcií.²¹

74. To isté platí aj pre výklad článku 15 nariadenia č. 1346/2000. Článok 10 ods. 2 písm. e) smernice 2001/24²² je podobný článku 4 ods. 2 písm. f) nariadenia č. 1346/2000 a článok 32 smernice 2001/24²³ je podobný článku 15 nariadenia č. 1346/2000.

75. Je však potrebné uznať, že výklad Súdneho dvora v rozsudku LBI vychádzal z odôvodnenia 30 smernice 2001/24, ktoré výslovne rozlišuje medzi „neuzatvoren[ými] súdn[ymi] spor[mi]“ a „jednotliv[ými] opatrenia[mi] na vynútenie“.²⁴

76. Vzhľadom na to, že nariadenie č. 1346/2000 žiadne takéto výslovné rozlíšenie neobsahuje, nedomnievam sa, že by absencia podobného odôvodnenia mala viesť k odlišnému výkladu. Nariadenie č. 1346/2000, ako aj smernica 2001/24 používajú pojem „neuzatvorený súdny spor“ v porovnateľných situáciách týkajúcich sa konkurzu na jednej strane a reorganizácie a likvidácie úverových inštitúcií na strane druhej.

77. V zmysle týchto argumentov zastávam názor, že pojem „súdny proces“ podľa článku 15 nariadenia č. 1346/2000 sa má chápať tak, že sa vzťahuje len na konania vo veci samej, nie však na exekučné konania.

78. Na účely posudzovanej veci to znamená, že sa účinky začatého konkurzného konania na exekučné konanie prebiehajúce pred vnútroštátnym súdom musia riadiť maďarským právom ako *lex concursus*.

79. Na okraj len dodávam, že ak *lex concursus* uplatniteľný v prejednávanej veci skutočne vedie k odkladu exekúcie prebiehajúcej pred vnútroštátnym súdom, čo musí overiť daný súd, je takýto dôsledok len ťažko prekvapujúci vzhľadom na to, že uplatniteľné právne predpisy mnohých členských štátov upravujú určitú formu odkladu alebo pozastavenia exekúcie týkajúcej sa dlžníkovho majetku v nadväznosti na začatie konkurzného konania.²⁵

20 — Smernica Európskeho parlamentu a Rady zo 4. apríla 2001 o reorganizácii a likvidácii úverových inštitúcií (Ú. v. ES L 125, 2001, s. 15; Mim. vyd. 06/004, s. 15).

21 — Rozsudok z 24. októbra 2013, LBI (C-85/12, EU:C:2013:697, body 54 a 55).

22 — Článok 10 ods. 2 písm. e) stanovuje, že „[zákony domovského členského štátu stanovujú najmä] dôsledky likvidácie na konania, ktoré sa začali na podnet jednotlivých veriteľov, s výnimkou neukončených súdnych konaní uvedených v článku 32“.

23 — Článok 32 stanovuje, že „účinky reorganizačných opatrení alebo likvidácie na neukončené súdne spory týkajúce sa aktíva alebo práva, ktorého bol[a] úverová inštitúcia pozbaven[á], sa spravujú výhradne zákonmi členského štátu, v ktorom sa súdny spor rieši“.

24 — „Účinky reorganizačných opatrení alebo likvidácie na neuzatvorené súdne spory sa riadia zákonmi členského štátu, v ktorom sa vedie súdny spor, na základe výnimky z uplatňovania *lex concursus*. Účinky týchto opatrení a konania *na jednotlivé opatrenia na vynútenie* vyplývajúce z týchto súdnych sporov sa riadia právnymi predpismi domovského členského štátu v súlade so všeobecným pravidlom ustanoveným v tejto smernici.“ Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

25 — Porovnaj napríklad § 89 ods. 1 Insolvenzordnung (Nemecko); článok 55 ods. 2 Ley Concursal 22/2003 (Španielsko); články L.622-21, II, L.631-14 a L.641-3 Code de commerce (Francúzsko); § 9 ods. 1, § 11 ods. 2 písm. c), § 38 ods. 1 A csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (Maďarsko); články 51, 168, 182a a 201 Regio Decreto 16 marzo 1942, n. 267, „Disciplina del fallimento, del concordato preventivo, dell'amministrazione controllata e della liquidazione coatta amministrativa“. (GU č. 81 zo 6. apríla 1942) (Taliansko). S týmto všeobecným pravidlom, ktoré stanovuje zákaz pokračovania v exekučnom konaní, môžu byť spojené výnimky podľa typu konkurzného konania, štádia, v akom sa nachádza exekúcia, a povahy pohľadávky či veriteľa. Ako je uvedené v bode 28 týchto návrhov, túto otázku stanovuje každý vnútroštátny systém.

80. V zmysle vyššie uvedeného navrhujem, aby Súdny dvor na prvú prejudiciálnu otázku odpovedal tak, že nariadenie č. 1346/2000 nebráni takému ustanoveniu *lex concursus*, podľa ktorého práva z pohľadávky, ktorá nebola veriteľom prihlásená do konkurzného konania začatého v jednom členskom štáte, zanikajú alebo sa exekúcia predmetnej pohľadávky v inom členskom štáte odkladá.

V – Návrh

81. V zmysle vyššie uvedených úvah navrhujem, aby Súdny dvor na otázky položené Tribunalul Mureș, Secția civilă (Krajský súd Mureș, občianskoprávny senát) odpovedal takto:

1. Nariadenie Rady (ES) č. 1346/2000 z 29. mája 2000 o konkurznom konaní nebráni takému ustanoveniu *lex concursus*, podľa ktorého práva z pohľadávky, ktorá nebola veriteľom prihlásená do konkurzného konania začatého v jednom členskom štáte, zanikajú alebo sa exekúcia predmetnej pohľadávky v inom členskom štáte odkladá.
2. Daňová povaha exekučného konania prebiehajúceho v inom členskom štáte, než v ktorom bolo konkurzné konanie začaté, nemá žiadny vplyv na uplatniteľnosť nariadenia č. 1346/2000.